

Egzamin ósmoklasisty i egzamin maturalny – nowe wymogi

Opracował: Michał Łyszczarz, prawnik, główny specjalista w Wydziale Oświaty w Urzędzie Miasta w Dąbrowie Górniczej, współautor komentarza do *Ustawy o systemie oświaty* oraz szeregu publikacji z zakresu prawa oświatowego

Podstawa prawna:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz.U. z 2020 r. poz. 493 ze zm.),
- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327),
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego* (Dz.U. z 2016 r. poz. 2223 ze zm.).

16 grudnia 2020 r. Minister Edukacji i Nauki podpisał nowelizację do *Rozporządzenia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19*, która określa zasady egzaminu maturalnego i egzaminu ósmoklasisty. Wymagania zostały zawężone w stosunku do katalogu zawartego w podstawie programowej kształcenia ogólnego, który był podstawą przeprowadzania egzaminów w latach ubiegłych. Tegoroczne zmiany są konsekwencją trwającego stanu epidemii oraz prowadzonej nauki zdalnej. Egzaminy powinny być zatem prostsze, a to z powodu trudności w realizowaniu podstawy programowej z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Zmiany formalne

Egzamin maturalny, podobnie jak w 2020 r., przeprowadzany będzie wyłącznie w części pisemnej. Wyjątkowo do części ustnej egzaminu maturalnego będą mogli przystąpić absolwenci, którzy:

- aplikują na uczelnię zagraniczną i w postępowaniu rekrutacyjnym są zobowiązani przedstawić wynik z części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego, języka mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej, języka regionalnego lub języka obcego nowożytnego albo

- są zobowiązani do przystąpienia do części ustnej egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego w celu zrealizowania postanowień umowy międzynarodowej.

W *Rozporządzeniu* przyjęto, że zespoły przedmiotowe do przeprowadzenia części ustnej egzaminu maturalnego będą powoływane przez przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole tylko w sytuacji, gdy uczniowie lub absolwenci zgłoszą potrzebę przystąpienia do tego egzaminu.

Absolwenci nie będą również mieli obowiązku przystąpienia do co najmniej jednego przedmiotu dodatkowego. *Rozporządzenie* daje także możliwość zmiany już złożonej deklaracji przystąpienia do egzaminu maturalnego. Uczniowie i absolwenci, którzy składają deklarację przystąpienia do egzaminu maturalnego do dyrektora szkoły, do której uczęszczają lub którą ukończyli, mogą wprowadzić zmiany w deklaracji do 7 lutego 2021 r. Natomiast absolwenci, którzy składają deklarację do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej oraz ci, którzy składają deklarację do dyrektora szkoły macierzystej, ale wnioskują o możliwość przystąpienia do egzaminu maturalnego w innej szkole – do 15 stycznia 2021 r.

Ponadto w roku szkolnym 2020/2021 absolwenci zdają egzamin maturalny i uzyskują świadectwo dojrzałości, jeżeli otrzymali z każdego przedmiotu obowiązkowego w części pisemnej co najmniej 30 proc. punktów możliwych do uzyskania. Natomiast ci absolwenci, którzy w poprzednich latach zdali egzamin maturalny ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej, ale nie uzyskali świadectwa dojrzałości, bo nie zdali egzaminu maturalnego z przedmiotu lub przedmiotów obowiązkowych w części ustnej albo nie przystąpili do co najmniej jednego przedmiotu dodatkowego lub egzamin z tego przedmiotu został im unieważniony, w 2021 r. mogą złożyć w terminie do 31 maja 2021 r. do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej wniosek o wydanie świadectwa dojrzałości, pod warunkiem, że w bieżącym roku szkolnym nie deklarują przystąpienia do części pisemnej egzaminu maturalnego z przedmiotu dodatkowego lub przedmiotów dodatkowych albo do części ustnej egzaminu.

W związku ze zmianami zasad przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego w projekcie *Rozporządzenia* dodatkowo wyłączono ze stosowania w 2021 r. przepisy *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego* dotyczące:

- przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
- ponownego przystępowania do egzaminu maturalnego zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku, w którym absolwent przystępował do tego egzaminu po raz pierwszy,

- zakresu egzaminu maturalnego,
- warunków, jakie muszą być spełnione, aby w 2021 r. absolwent zdał egzamin maturalny,
- wyniku ustalonego przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej w przypadku unieważnienia egzaminu maturalnego z jednego przedmiotu dodatkowego,
- terminu ogłaszania zmian w informatorze o odpowiednio egzaminie ósmoklasisty i egzaminie maturalnym,
- składania deklaracji przystąpienia do egzaminu maturalnego do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Zmiany praktyczne

Rozporządzenie zawiera dwa załączniki – załącznik nr 1 zawierający wymagania egzaminacyjne na egzamin ósmoklasisty obowiązujące w 2021 r. oraz załącznik nr 2 zawierający wymagania egzaminacyjne na egzamin maturalny obowiązujące w 2021 r. Przykładowo lista lektur obowiązkowych na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego obejmuje dziewięć pozycji:

- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*,
- Aleksander Fredro, *Zemsta*,
- Jan Kochanowski, wybór fraszek i trenów, w tym *Tren VII* i *Tren VIII*,
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*,
- Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona*, *Śmierć Pułkownika*, *Świtezianka*, *Dziady część II*, *Pan Tadeusz* (całość),
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*,
- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*, *Latarnik*,
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*,
- wiersze wybranych poetów.

Z listy lektur obowiązkowych wykreślono *Tędy i owędy* Melchiora Wańkowicza. Ponadto w przypadku matematyki ograniczono wymagania dotyczące działań na pierwiastkach oraz stereometrii (brył przestrzennych), a z języka angielskiego, z listy środków gramatycznych wykreślono czas *past perfect* oraz mowę zależną.

Z kolei w przypadku egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym ograniczono wymagania dotyczące funkcji i graniastosłupów, w całości zredukowano wymagania związane z zagadnieniami brył obrotowych i ostrosłupów (z IV etapu edukacyjnego). Z geografii na poziomie rozszerzonym usunięto niektóre treści o charakterze faktograficznym oraz tematy, które są trudne do omówienia podczas nauki zdalnej, np. część zagadnień z zakresu przeszłości geologicznej Ziemi, charakterystykę reżimów rzecznych

w Polsce, zmiany funkcji obszarów wiejskich na świecie, zróżnicowanie językowe ludności świata.

Zmiany techniczne

Czas trwania egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego będzie wynosić 120 minut. Za rozwiązanie wszystkich zadań poprawnie uczeń może uzyskać maksymalnie 45 pkt, czyli o 5 pkt mniej niż w latach ubiegłych, w tym:

- część 1: czytanie ze zrozumieniem, argumentowanie, znajomość i rozumienie utworów literackich, interpretacja tekstów kultury, znajomość zasad i posługiwanie się poprawną polszczyzną – 25 pkt (ok. 20 zadań opartych na 2 tekstach; ok. 50 proc. zadań otwartych),
- część 2: wypracowanie – 20 pkt.

Czas trwania egzaminu ósmoklasisty z matematyki będzie wynosić 100 minut. Za poprawne rozwiązanie zadań można uzyskać maksymalnie 25 pkt (5 pkt mniej niż w latach ubiegłych), w tym: 15 pkt za zadania zamknięte i 10 pkt za zadania otwarte. Ograniczona została również liczba zadań otwartych – z 6 do 4.

Egzamin z języka obcego nowożytnego trwać będzie 90 minut. Za wszystkie rozwiązane zadania można uzyskać maksymalnie 55 pkt, czyli o 5 pkt mniej niż w latach ubiegłych, w tym: 34 pkt za zadania zamknięte i 21 pkt za zadania otwarte. Zmniejszono liczbę zadań otwartych sprawdzających umiejętność rozumienia ze słuchu, umiejętność reagowania i znajomość środków językowych oraz zadań zamkniętych sprawdzających rozumienie tekstów pisanych i znajomość środków językowych.

W przypadku matury czas trwania egzaminu z języka polskiego będzie wynosić 170 minut. Za bezbłędne rozwiązanie wszystkich zadań będzie można uzyskać maksymalnie 70 pkt, w tym:

- część 1: czytanie ze zrozumieniem, argumentowanie, znajomość zasad i posługiwanie się poprawną polszczyzną – 20 pkt (ok. 12–15 zadań – głównie otwartych, opartych na dwóch tekstach),
- część 2: wypracowanie – 50 pkt.

Uczniowie, prócz zadań zamkniętych i półotwartych, zmierzają się też z pytaniem otwartym, wymagającym dłuższej formy wypowiedzi. W arkuszu znajdować się będą trzy tematy wypracowania – egzaminowany odpowiada na jeden. Uczeń będzie mógł wybierać spośród dwóch zagadnień stanowiących podstawę do napisania rozprawki oraz jednego tekstu poetyckiego, który będzie mógł poddać interpretacji. Jeden temat rozprawki będzie oparty o lekturę obowiązkową, zaś drugi o utwór spoza kanonu lektur obowiązkowych. Egzamin

ustny z języka polskiego jest nieobowiązkowy i mogą do niego przystąpić wyłącznie te osoby, którym wynik z tej części jest potrzebny w postępowaniu rekrutacyjnym do szkoły wyższej.

Czas trwania egzaminu maturalnego z matematyki wynosić będzie 170 minut. Za rozwiązanie wszystkich zadań będzie można uzyskać maksymalnie 45 pkt, czyli 5 pkt mniej niż w latach ubiegłych, w tym: 28 pkt za zadania zamknięte i 17 pkt za zadania otwarte. Liczba zadań otwartych została zredukowana z 9 do 7.

Egzamin maturalny z języka obcego będzie trwał 120 minut, a za rozwiązanie zadań można uzyskać maksymalnie 50 pkt, w tym: 40 pkt za zadania zamknięte i 10 pkt za zadania otwarte. Część ustna jest nieobowiązkowa. Mogą przystąpić do niej osoby, którym wynik ten jest potrzebny w postępowaniu rekrutacyjnym do szkoły wyższej.